

Kopja Informali ta' Sentenza

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
PHILIP SCIBERRAS**

Seduta tal-11 ta' Ottubru, 2006

Citazzjoni Numru. 3327/1996/1

**Joseph Dalli u ghal kull interess illi jista' jkollha
Carmen mart Joseph Dalli**

Vs

Mediterranean Film Studios Limited

Il-Qorti;

Rat l-Att tac-Citazzjoni pprezentat fis-26 ta' Novembru 1996 li bih l-atturi premessi d-dikjarazzjonijiet necessarji u moghtija l-provvedimenti opportuni;

Premess illi l-attur jezercita l-kummerc bhala kuntrattur ta' l-istallazzjonijiet ta' impjanti tad-dawl u ilma u *plumbing*;

Premess illi s-socjeta` konvenuta kienet inkarigat lill-konvenut sabiex jezegwixxi xoghlijiet ta' impjant ta' elettriku u *plumbing* fil-fond RL2 Ricasoli Industrial Estate,

Pagna 1 minn 8

Qrati tal-Gustizzja

Kopja Informali ta' Sentenza

Kalkara u dan skond il-Bill of Quantities anness ma' l-attac-citazzjoni bhala Dok. A;

U premess illi wara illi l-attur kien xtara l-materjal mehtieg sabiex jezegwixxi l-appalt izda qabel ma' l-attur beda x-xoghlijiet is-socjeta` konvenuta tterminat l-istess appalt bl-iskuza illi hija qatt ma kienet lahqet ftehim ma' l-attur;

U premess illi l-attur sabiex jezegwixxi l-appalt kien xtara l-oggetti elenkati f' Dok B kif jigi ppruvata ahjar waqt it-trattazzjoni tal-kawza;

U premess l-oggetti li l-attur xtara biex jezegwixxi l-appalt kellhom jigu ordnati minnu specificament ghal dan l-appalt, liema oggetti mhux utilizzabbli mill-attur ghal skopijiet ohra u mhux facilment jista' jiddisponi minnhom sabiex jimminimizza d-danni;

U premess illi minhabba t-terminazzjoni ta' l-appalt da parti tas-socjeta` konvenuta b' mod unilaterali l-atturi sofrew danni konsistenti fl-ispejjez li huma inkorrew sabiex l-attur xtara l-oggetti fuq imsemmija specificatament ghall-inkarigu moghti lilu mis-socjeta` attrici kif ukoll telf ta' qligh kif jigi ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza;

U premess illi minkejja illi l-attur interpella lis-socjeta` konvenuta sabiex thallsu d-danni li huwa sofra permezz ta' ittra ufficjali tal-5 ta' Settembru 1996 hija baqghet inadempjenti;

Talbu ghalhekk l-atturi lil din l-Onorabbli Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara jekk hemm bzonn illi s-socjeta` konvenuta kienet dahlet fi ftehim ma' l-attur li bih inkarigatu jaghmel xoghlijiet ghaliha kif fuq premess;

2. Tiddikjara illi s-socjeta` konvenuta unilateralment itterminat l-appalt miftiehem ma' l-attur u dan minghajr il-kunsens ta' l-attur;

Kopja Informali ta' Sentenza

3. Tiddikjara illi s-socjeta` konvenuta hija responsabbli ghad-danni li l-atturi sofrew kif ukoll ghal kumpens iehor konsistenti f' telf ta' qligh u spejjez inkorsi minnhom;

4. Tillikwida l-istess danni u kumpens;

5. Tikkundanna lis-socjeta` konvenuta thallas lill-atturi l-ammont hekk likwidat;

6. Tikkundanna lis-socjeta` konvenuta sabiex fi zmien qasir u perentorju tiehu u taccetta l-konsenja ta' l-istess oggetti mixtrija mill-attur sabiex jezegwixxi l-appalt miftiehem minnu mas-socjeta` attrici;

Bl-imghax mid-data ta' l-ittra ufficjali tal-5 ta' Settembru 1996 u bl-ispejjez komprizi dawk ta' l-ittra ufficjali fuq imsemmija;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta' l-istess atturi, il-lista tax-xhieda minnhom indikati u l-elenku tad-dokumenti esebiti ma' l-att tac-citazzjoni;

Rat in-Nota ta' l-Eccezzjonijiet tas-socjeta` konvenuta, ipprezentata fis-26 ta' Gunju 1997 u li fiha eccezjoni:-

1. Illi l-ewwel talba ghandha tigi michuda billi qatt ma sar ftehim vinkolanti bejn il-partijiet, kif jippretendu l-atturi;

2. Illi konsegwentement ghall-ewwel eccezzjoni, it-talbiet l-ohra kollha ghandu jigu michudin;

3. Illi bla pregudizzju ghall-ewwel zewg eccezzjonijiet, l-atturi jridu jippruvaw illi l-materjal mixtri minnhom ma huwiex utilizzabbli;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta' l-istess socjeta` konvenuta u l-lista tax-xhieda minnha indikati;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat l-Affidavits u d-dokumenti esebiti mill-kontendenti;

Semghet it-trattazzjoni tal-kawza;

Rat il-verbal tat-28 ta' Gunju 2006 meta l-kawza thalliet ghas-sentenza fuq il-punt tar-responsabilita`;

Rat l-atti kollha tal-process;

Ikkunsidrat:

Il-kwestjoni principali f' din il-kawza hija jekk is-socjeta` konvenuta ghandhiex tigi ritenuta responsabbli ghar-recess unilaterali da parti taghha tal-kuntratt ta' appalt u, allura wkoll, tad-danni konsegwenzjali;

Bazikament, id-divarju sostanzjali bejn il-kontendenti, ghallanqas minn dak li ttrapela fid-dibattitu orali, jikkonsisti fil-allegazzjoni illi, mentri ghall-atturi kien hemm in ezistenza ftehim komplet, ghas-socjeta` konvenuta, b' sostenn ta' l-ewwel eccezzjoni taghha, qatt ma sar ftehim vinkolanti imma merament trattattivi *in contrahendo*. Minn dawn il-posizzjonijiet divergenti, ta' naha u ta' ohra, jidher li l-kwestjoni migjuba ghall-ezami u soluzzjoni minn din il-Qorti hi dik jekk, fil-fattispeci, kienx hemm bejn il-partijiet is-semplici trattattivi li minnhom parti setghet liberament tircedi bla ebda obbligu ta' xejn - hlief, forsi, ghal dik li tista' titqies bhala responsabilita` pre-kontrattwali - jew ftehim vinkolanti f' kull rispett, bir-rekwiziti ta' forma u ta' sustanza li jsemmi l-Artikolu 966 tal-Kodici Civili;

Il-fatti ewlenin tal-kawza kif johorgu mill-provi furniti eskluzivament mill-atturi jistghu jigu rikapitolati kif gej:-

(1) Wara l-ewwel inkontru li kellu ma' John Prince u li aktar tard sar maghruf minnu li dan kien konsulent tas-socjeta` konvenuta - l-attur Joseph Dalli ddiskuta ma' dan, it-tip u l-kwalita` ta' xoghol li s-socjeta` konvenuta kellha

bzonn. Dan fl-appuntament li sehh fis-26 ta' Frar 1996, fejn ukoll gie mitlub jipprepara stima;

(2) Dan l-inkontru gie segwit b' iehor fid-29 ta' Mejju 1996 fejn l-attur spjegalu d-dettalji ta' kif kien behsiebu jqassam ix-xoghol. F' xi mument waqt dan l-inkontru kien prezenti wkoll l-Inginjier Salafja. Dejjem skond l-attur, John Prince ippromettielu li jghaddilu cekk ta' elfejn lira biex ikun jista' jixtri l-materjal;

(3) In segwitu, f' laqgha li kellu ma' certu Jack Mc Adam mis-socjeta` konvenuta, l-attur gie mitlub jaghmel stima gdida u jaghti deskrizzjoni tax-xoghlijiet. L-attur issuggerixxa li jigi nkarigat l-Inginjier Charles Cuschieri biex dan jipprepara l-Bill of Quantities u jhejji l-pjanti, kif fil-fatt sar;

(4) Fl-ahhar laqgha tat-3 ta' Lulju 1996 fejn kienu prezenti, oltre l-attur u Mc Adam, l-imsemmi inginjier, John Prince u Louis Negro, skond l-Affidavit tieghu (fol. 38) l-attur jiddikjara li hu gie assenjat bix-xoghlijiet okkorrenti skond il-Bill of Quantities, u ntlahaq qbil dwar il-pagamenti li kellhom isirulu, kif ukoll dwar iz-zmien meta kellhom jibdew l-istess xoghlijiet;

(5) F' dan kollu l-attur hu korroborat mill-Inginjier Carmel Cuschieri (ara Affidavit tieghu a fol. 60) li jzid jiddikjara illi, oltre l-preparazzjoni tal-Bill of Quantities u l-pjanti ta' l-installazzjoni, huwa ha hsieb japplika lil Enemalta;

(6) Irid jinghad illi, kif ordnat minn John Prince, l-attur kien effettivamente ghadha biex xtara l-materjal (ara dokumenti minn fol. 37 sa fol. 39);

Is-socjeta` konvenuta mhux biss ma pproduciet ebda provi izda naqset ukoll milli tikkontroezamina lill-attur u lix-xhud prodott minnu. Naturalment il-Qorti mhix assistita kif jixraq minn din l-assenza ta' provi u jkollha ghalhekk tinterpreta l-qaghda guridika tar-relazzjoni bejn il-kontendenti mill-fatti premissi;

Kif taraha din il-Qorti minnhom jistghu jigu delinejati zewg kuncetti:-

(1) Kien hemm certament trattattivi bejn il-partijiet li jikkomprenđu l-fazi tal-formazzjoni tal-kuntratt. Fazi din li generalment tigi zvolta fil-perijodu interkorrenti bejn il-formulazzjoni tal-proposta kontrattwali u l-konnoxxenza ta' l-accettazzjoni da parti tal-proponent. Dan fuq il-livell ta' dak il-kuntatt socjali instawrat għall-possibbli konkluzjoni tal-ftehim. Fil-kaz prezenti ma jirrizultax li kien hemm interruzzjoni ta' dawn it-trattattivi. Anzi, jidher li l-kuntrarju hu l-kaz;

(2) Bil-konnoxxenza kompleta tal-fatti jidher li dik il-fazi anterjuri tat-trattattivi f' dan il-kaz giet sorpassata bl-ahhar inkontru tat-3 ta' Lulju 1996. Fih, il-partijiet ma llimitawx ruhhom biex jimmanifestaw it-tendenza tagħhom għall-istipulazzjoni tal-kuntratt izda kien hemm veru u proprju konkluzjoni tiegħu. Huwa inutili dak ritenut minn Jack Mc Adam fil-fax tiegħu tas-27 ta' Awissu 1996 lill-attur (fol. 36) illi hu ma ffirma ebda kuntratt. Dan għaliex l-appalt jew il-*locatio operis*, kif fil-hsieb tal-Qorti għandu korrettement jigi kazellat il-ftehim, ma huwiex wiehed minn dawk annoverati taht l-Artikolu 1233 (1) Kodici Civili, għal liema hi mehtiega l-forma skritta *ad substantiam vel probationem*. F' dan il-kaz jidher, mhux kontradett, illi fl-imsemmija laqgħa l-partijiet riedu (u hekk fil-fatt sehh), jilhqu ftehim fuq il-bazi ta' l-akkordju raggunt fuq il-punti principali u essenzjali tal-ftehim;

Hu definit fl-Artikolu 960 tal-Kodici Civili illi "il-kuntratt huwa konvenzjoni jew ftehim bejn tnejn minn nies jew izjed, illi bih tigi magħmula, regolata, jew mahlula obligazzjoni". Minn din id-definizzjoni jikkonsegwi illi biex wiehed jara jekk kienx hemm ftehim bħal dan, u allura wkoll ftehim vinkolanti, jokkorri li jigi ezaminat u stabbilit jekk kienx hemm dik il-manifestazzjoni unitarja tal-volontajiet tal-kontraenti. Għall-verifika ta' dan hu mehtieg

Kopja Informali ta' Sentenza

li wiehed jiehu qies tas-sinjifikat oggettiv tad-dikjarazzjonijiet li jkunu saru;

Eminentement, dikjarazzjoni tikkwalifika bhala proposta kontrattwali meta hi suxxettibbli ta' accettazzjoni pura u semplici, u li tkun tikkontjeni l-kundizzjonijiet u t-termini kollha tal-kuntratt ta' ftehim. Ma titqiesx tali meta l-volonta` ma tkunx univoka u ma timmanifesta ebda decizjoni imma mera disponibilita`. F' dan il-kaz, kif gja fuq espress, il-Qorti tirravviza, u guridikament tidentifika, mill-fatti l-espressjoni ta' dik il-volonta` komuni, u sorretta minn intenzjoni komuni, li s-socjeta` konvenuta riedet, u hekk qablet, li tikkommissjona lill-attur bix-xoghljiet ta' installazzjonijiet ta' l-ilma u ta' l-elettriku fil-lok indikat. Tali espressjoni hi tradotta f' dik il-forza ta' ligi li jippreciza l-Artikolu 992 tal-Kodici Civili. Dan ghar-raguni illi fil-mument li t-trattattivi gew perfezzjonati bil-konkluzjoni tal-ftehim u l-partijiet, allura, kienu hekk impenjati, huma kienu vinkolati li joqghodu ghalih;

Isegwi minn dan kollu li ntqal illi l-argument tas-socjeta` konvenuta li hawn si tratta ta' semplici trattattivi ma jistax jitqies accettabbli. L-atturi pprovaw il-fonti negozjali u legali tad-dritt vantat minnhom bl-azzjoni, jigifieri, li kien hemm ftehim li jorbot u li s-socjeta` konvenuta kienet responsabbli ghar-recess unilaterali u ingustifikat tieghu, u konsegwentement, ghar-reklam tad-danni invokat mill-atturi, u li dawn jghidu li sofrew bil-ksur tal-ftehim. Materja din ta' l-ahhar li ghalissa qed tithalla impregudikata.

Ghal dawn il-motivi;

Taqta' u tiddeciedi l-punt devolut tar-responsabilita` billi tiddikjara li s-socjeta` konvenuta ghandha tigi ritenuta fi htija ghat-terminazzjoni unilaterali tal-kuntratt tax-xoghljiet kommissjonati minnha lill-atturi. Il-kawza qed tigi differita ghat-8 ta' Novembru 2006 ghat-trattazzjoni dwar id-danni

Kopja Informali ta' Sentenza

reklamati. L-ispejjez tal-prezenti decizjoni jibqgghu rizervati ghall-gudizzju finali dwar dawn id-danni.

< Sentenza In Parte >

-----TMIEM-----